

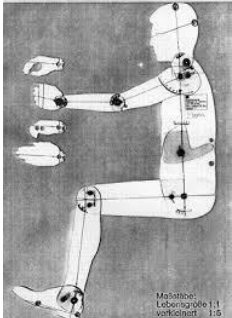

Aan de slag met Verkuno!

Lesbrief: “Kijk om je heen of kijk in je hoofd” groepen 5/6 Noordenveld – Marleen van Engelen

Op procesmatige wijze werken vanuit waarneming of fantasie

<p>Lesdoelen algemeen SLO</p>	<p>Kerdoelen</p> <p>54 De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren</p> <p>55 De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren</p> <p>Algemeen</p> <p>Bespreking van de plannen: wat ga je maken en hoe ga je dat maken?</p> <p>Bespreking van het eigen product en werkproces en dat van groepsgenoten.</p> <p>Bespreking van eigen werk in relatie tot dat van kunstenaars.</p> <p>Respect en waardering tonen voor het werk en de zienswijze van anderen</p> <p>De leerling kan experimenteren met de samenhang tussen onderwerp, beeldaspecten, materialen en technieken en verschillende mogelijkheden uitproberen</p>
<p>Lesdoelen deze lessen Link met “Verkuno op reis”</p>	<p>Thema: De stijl van een kunstenaar en Beeldende kunst, kinderen komen in aanraking en ervaren het verschil tussen werken vanuit “kijken om je heen”(techniek/anatomie) en vanuit “kijken in je hoofd” (fantasie, idee).</p> <p>Beeldaspecten:</p> <p>Vorm: gebruik van lijnen om een beweging uit te drukken</p> <p>Ruimtesuggestie: vervagen van kleur en contour</p> <p>Kleur: sfeer</p> <p>Materiaal/techniek: tekenen met potloden en houtskool</p>

	Procesmatig werken: oriënteren, onderzoeken, uitvoeren, evalueren en reflecteren, de leerling als kunstenaar.
Rol leerkracht	De leerkracht stelt zich coachend op, het onderzoek en ontdekken van de leerling staat centraal
Tijd	Twee keer een korte onderzoeks-les van 30 minuten met in de derde les (45 min.) aandacht voor verwerking en reflectie. De lessen kunnen samengevoegd worden.
Materialen	Grote vellen papier (A2/A3), potlood en houtskool, (kleur)potloden, plakband. Film: Procesmatig werken met Marleen van Engelen. In les 1 en 2 wordt een verhaal verteld.
<p>1</p> <p>Les</p> <p>“Kijk om je heen”</p> <p>30 min</p> <p>Onderzoek: globale mensfiguren in beweging weergeven</p>	<p>Organisatie/materialen/gereedschappen:</p> <p>Grote vellen papier bijv. 40 bij 40 cm en potloden. Het verhaal voor de leerkracht Leerlingen zitten in tweetallen of in groepjes.</p> <p>Doel van deze les:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leerlingen kunnen bewegingen uit een verhaal uitbeelden. - Leerlingen kunnen een door een medeleerling uitgebeelde beweging op eenvoudige wijze (stokpoppetje) natekenen: tekenen vanuit waarneming. - Leerlingen weten waar in een lichaam belangrijke “scharnierpunten” zitten. - Leerlingen kunnen in tweetallen samenwerken. - Samenhang tonen tussen houding, beweging en een bijbehorende emotie.
<p>Inleiding</p> <p>5 min</p> <p>oriënteren</p>	<p>De leerkracht vertelt of leest het verhaal voor, het verhaal kan met meer bewegingen uitgebreid worden: <i>“Twee kinderen gaan het bos in. Ze lopen en kijken om zich heen. Ze kijken naar boven: de wind waait de wolken in allerlei vormen. Om zich heen zien ze dikke boomstammen. Beneden hen schaduwen van bladeren en takken op de grond. De grond!! Ze komen op het idee om een tunnel te gaan graven, te zoeken wat er te zien is onder de grond. Ze halen een schep. Ze beginnen ze te graven.”</i></p> <p>Op teken van de leerkracht beelden de kinderen een bepaalde handeling of voorval uit. De leerkracht kan de verschillende houdingen voordoen: lopen, staan, naar boven kijken, graven.</p>

<p>Kern 20 min onderzoeken verbeelden reflecteren</p>	<p>Opdracht in tweetallen: De leerlingen gaan om de beurt voor elkaar model staan in verschillende “bewegende” houdingen uit het verhaal. De andere leerling tekent deze beweging. De leerkracht legt uit waar de scharnierpunten (zie afb. hieronder) van verschillende bewegingen zitten.</p> <p>Lang stilstaan lukt niet dus ze zijn <i>sneltekenaar</i>. Het gaat er vooral om dat de beweging op papier komt. Mooi tekenen hoeft niet: ga ervan uit dat ze “harkpoppetjes” tekenen (zie afb hiernaast.). Alle bewegingen komen op één vel. Halverwege wisselen zodat ook de modellen kunnen tekenen.</p>	
<p>Afsluiting 5 min Evalueren</p>	<p>De leerlingen komen in een groepje van 4 of 5 leerlingen voor de klas staan met hun tekeningen. Kun je op de tekeningen een stukje van het verhaal zien? Welk stukje? Welke bewegingen? Kun je zelf een ander verhaal bij de verschillende tekeningen bedenken? Wie kan een beweging van één van de tekeningen nadoen? Welke tekening werd nagedaan? Welke beweging was gemakkelijk/moeilijk om te tekenen? Welke lukte niet? Waarom niet?</p>	

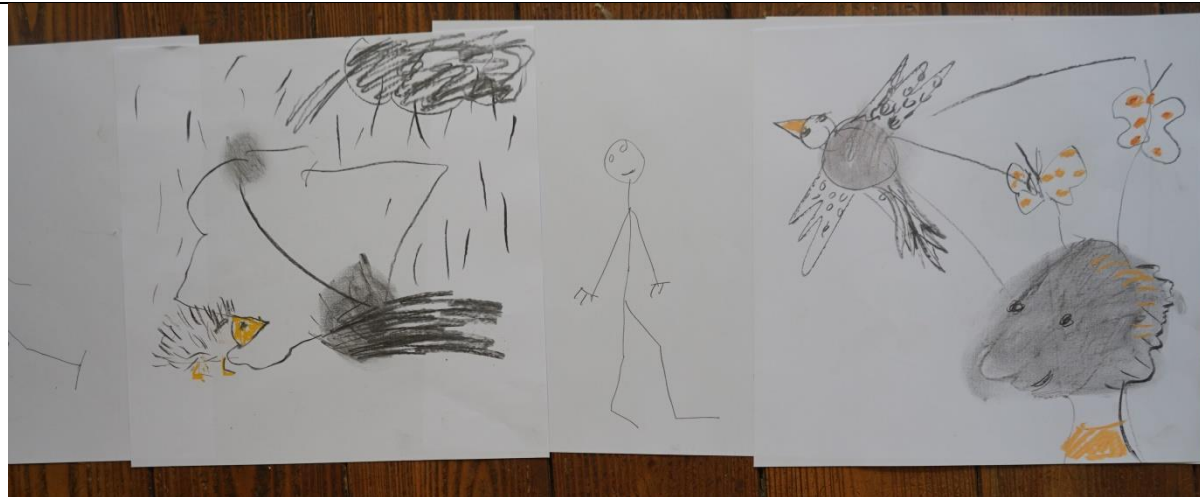
<p>Les 2 “Kijk in je hoofd” Onderzoek: Fantaseren vanuit een verhaal 30 min</p>	<p>Organisatie/materialen/gereedschappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grote vierkanten vellen papier bijv, 40x40 houtskool en kleurpotloden. - Het verhaal voor de leerkracht - Leerlingen zitten in groepjes of in 2 tallen <p>Doel van deze les:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kinderen tekenen vanuit fantasie “Kijken in je zelf”. - Kinderen kunnen het begrip “fantasie” inhoud geven. Associatie van de ene fantasie op de andere komen.
--	--

<p>Inleiding 5 min oriënteren</p>	<p>Haal het verhaal uit de eerste les terug. Er is een tunnel, een groot geheimzinnig gat gegraven. Een groot donker gat. Ze kijken, ze zien in de donkere aarde: vreemde vormen, gedaantes, dieren, een gezicht, een meer, een bos, een hut, een auto, een monster, ze zien van alles.</p>
<p>Kern 20 min oriënteren onderzoeken verbeelden</p>	<p>Maak een kleine licht vlek met houtskool, veeg het een beetje uit. Maak daarna tweede iets grotere vlek, iets donkerder vlek en nog eentje die heel dicht en zwart is. Probeer nog meer verschillende grijstinten te zoeken. Teken lijnen tussen de vlekken. En draai 180 graden en kijk wat je erin ziet.</p> <p>Laat de tekening verder uitwerken. Alles mag, alles is goed, benoem de term fantasie. Er mogen ook kleurpotloden gebruikt worden.</p>

		
<p>Afsluiting tweede les 5 min Reflectie</p>	<p>Tekeningen op de grond leggen, in een grote kring eromheen gaan staan. Leerlingen kunnen beurt aan elkaar doorgeven. Eerste reactie? Welke verschillen zie je? (Denk aan voorstelling/materiaalgebruik/grootte/vorm/kleur/donker/licht) Welke overeenkomsten? Denk terug aan de vorige les (model in beweging als stokpoppetje natekenen), wat is anders? Wat vond je leuker? En waarom? Begrippen fantasie/werken naar waarneming, werkelijkheid aan de orde.</p>	

<p>3 Les Verhalen bedenken 50 min</p>	<p>Organisatie/materialen/gereedschappen: Tafelgroepen van 5/6 leerlingen Film procesmatig werken Marleen van Engelen klaarzetten Tekeningen van les 1 en 2, potloden of stiften om teksten mee te schrijven, papier (A4), scharen, plakband</p> <p>Doel van deze les: Werken als een kunstenaar, van fantasiebeelden een verhaal maken, samenwerken in een groep</p>
---	---

<p>Inleiding 10 min oriënteren</p>	<p>Film Marleen laten zien. <i>Inhoud van de film:</i> De kunstenaar werkt vanuit waarneming en vanuit de fantasie. Er wordt een beeldverhaal in de vorm van een leporello (= zigzag vouwboek,harmonica) getoond. Film nabespreken, teruggrijpen op vorige lessen: Over welke thema's werkt Marleen? Met welke materialen? Gaat het over fantasie? Of werkelijkheid? Noem voorbeelden.</p> <p>Overgang naar kern: Wij gaan in de groep een leporello maken. Er kan ook in kleine groepen gewerkt worden. Dan is het leuk als ieder verhaal weer eindigt met het zwarte gat zodat alle verhalen later aan elkaar gelegd kunnen worden. de bedoeling is dt ook de tekeningen uit de eerste les ingevoegd worden. Tekst kan eronder geschreven of op extra tussenvellen.</p>
<p>Kern 30 min oriënteren onderzoeken verbeelden</p>	<p>Leg de fantasietekeningen uit de tweede les in de groepen op verschillende volgordes, kijk of er een (fantasie)verhaal van te maken valt of kleine verhaaltjes. Denk aan hoe stripverhalen eruitzien. Het kan bijvoorbeeld een grappig, droevig of spannend verhaal worden. Een verhaal heeft een begin- midden - eind.</p> <p>De kinderen schrijven een passend stukje tekst bij hun tekening en plakken dat onder de tekening, de (5 of 6) tekeningen worden in goede volgorde aan elkaar verbonden als leporello.</p> <p>Bij een kleinere klas kan er ook een groeps-leporello gemaakt worden.</p>

Afsluiting
10 min
Reflectie

De leerlingen presenteren hun leporello-verhaal aan de groep. De groep kan vragen stellen aan de presenterende groep. Andere vragen die gesteld kunnen worden: Past het verhaal bij de afbeeldingen? Waarom wel/niet? Welk verhaal was het meest fantasievol? Welk verhaal kan werkelijk gebeurd zijn? Begrippen fantasie/werkelijkheid, “kijk om je heen” of “kijk in je zelf” aan de orde.

Na afloop kunnen de leporello boeken tentoongesteld worden: rechtop neerzetten, namen van de leerlingen erbij.

Dit zijn voorbeelden uit de schilderkunst:

Realisme schilder Gustave Courbet 1854 & fantasie Franz Marc 1913